

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 6 maj 1892 kl. 11 f. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om nedsättning i portot för lokalbrefkort.

I en till bevillningsutskottet hänvisad, inom Andra Kamraren väckt motion, n:o 150, har herr *E. Thermanius* anført:

»Då Kongl. Maj:t genom utfärdande af nådiga kungörelsen af den 21 december 1888 beträffande postverkets rätt i fråga om befordran af bref och brefkort m. m. beseglade det s. k. postmonopolet, anbefaldes i sammanhang dermed generalpoststyrelsen att verkställa utredning om, huru vida och i hvilken mån lindring i afgiften för lokalbrefbefordran kunde utan afsevärd olägenhet för postverket ega rum.

Generalpoststyrelsens underdåniga utlåtande härom afgafs den 1 mars 1889. Deraf framgår i hufvudsak följande: styrelsen konstaterar det kända faktum, att en nedsättning i portoafgift framkallar en ökad korrespondens; säger, att det synes vara tvifvelaktigt, om denna regel kan vara tillämplig äfven då fråga är om en afgift, som redan är mycket låg, samt att den alltjemt fortgående utvecklingen af telefonväsendet sannolikt komme att medföra en minskning i brefutvexlingen. Vidare erinras om Riksdagens beslut i april 1884, hvarigenom vigtskalan för lokalförsändelserna lemnades oförändrad och afgiftskalan bestämdes till hvad den var intill nästlidna års slut. Generalpoststyrelsen ansåg sig på grund af allt detta icke kunna föreslå någon nedsättning i portoafgifterna för lokalbrefkort. Deremot förordade styrelsen en nedsättning i portot för lokalbefordran af korsbandsförsändelser, innehållande varuprof, trycksaker eller affärshandlingar, till hälften af minimiportot vid annan befordran. Kongl.

Maj:ts i öfverensstämmelse med detta förslag till Riksdagen aflåtna proposition blef också af Riksdagen bifallen.

Det är svårt att fatta, huru generalpoststyrelsen, efter det resonnement, som jag här ofvan resumerat — ett resonnement, som styrelsen för öfrigt genom andra uttalanden, som här nedan skola anföras, sjelf delvis motsagt — kunnat komma till det resultat, att portot för lokalbrefkort icke borde föreslås till nedsättning i sammanhang med reduktionen af lokalportot för nyssberörda korsbandsförsändelser. Lika goda skäl synas mig nemligen föreligga för den ena nedsättningen som för den andra.

Generalpoststyrelsen säger i sin skrifvelse af den 1 mars 1889, dels att det synes vara »tvifvelaktigt», att nedsättning i portoavgift framkallar ökad korrespondens, »då fråga är om en avgift, som redan är låg», och dels, att det »med säkerhet kunde antagas», att den beräknade minskningen i inkomsten för korsbandsförsändelser »komme att mer än motvägas af den ökning i antalet af dylika försändelser, som genom nedsättningen i avgift komme att framkallas». Båda dessa, hvarandra motsäggande yttranden äsyfta bland annat den för korsbandsförsändelser utgående minimiavgiften 4 öre, hvilken för lokalbefordran skulle nedsättas till 2 öre.

Den konkurrens med telefonväsendet, som generalpoststyrelsen omnämner, borde väl äfven i sin mån, sedt ur nyssnämnda synpunkt, hafva manat till att, beträffande brefkortportot, beträda den mångbepröfvade vägen: portonedsättning, i synnerhet då det gäller lokalkorrespondensen, der ju telefonen spelar en jmförelsevis stor roll.

Den portoinkomst för år räknadt, som postverket, enligt verkställd räkning, kan antagas hafva af den lokala brefkortskorrespondensen, utgör ett belopp af 8,218 kronor 60 öre. Hade portot för dessa försändelser utgått med respektive 3 och 6 öre för enkla och dubbla brefkort i stället för 5 och 10 öre, så skulle inkomsten hafva utgjort 4,931 kronor 16 öre. Minskningen i inkomst skulle således blifvit 3,287 kronor 44 öre, förutsett att icke generalpoststyrelsens åsigt om ökning i försändelsernas antal genom nedsättning i avgiften äfven i förevarande fall skulle visat sig vara fullt riktig.

Men äfven om så icke skulle vara händelsen, något som dock all tidigare erfarenhet motsäger, så handlar det här om ett jmförelsevis så obetydligt belopp, att man, om icke för annat så dock för konsekvensens skull, bör undanrödja denna sista kvarleva af oegentlighet i postverkets avgiftsskala, bestående deruti, att postverket mot ett visst belopp befordrar en försändelse från Ystad till Haparanda och sedan låter hembära den till adressaten, men fordrar samma avgift, om försändelsen postbehandlas endast vid endera anstalten.

Analogien med öfriga portoavgifter för endast lokalbehandling och för lokalbehandling jemte postbefordran skulle rätteligen mana till att föreslå lokalbrefkortportots nedsättning till $2\frac{1}{2}$ öre för enkelt brefkort och 5 öre för brefkort med svar betaldt. Men då det icke torde vara lämpligt använda porton af valör, som ej slutar på jemna ören, så föreslår jag,

att Riksdagen ville besluta, att portot för enkla och dubbla lokalbrefkort bestämmes till respektive 3 och 6 öre.»

Enligt nådiga kungörelsen den 5 juli 1884 angående förändring i portoavgifterna för inrikes bref och brefkort m. m. utgör för närvarande portot för enkelt brefkort 5 öre samt för brefkort, hvilket åtföljes af blankett till svar, 10 öre; och utgår denna afgift med samma belopp vid lokalbefordran som vid befordran inrikes orter emellan. För lokalbref deremot är minimiavgiften bestämd till 5 öre, under det att minimiportot för vanliga bref till inrikes orter är 10 öre.

I sammanhang med utfärdandet af nådiga kungörelsen den 21 december 1888, beträffande postverkets rätt i fråga om befordran af bref och brefkort m. m., hvarigenom bland annat statens postverk uttryckligen förklarades ega uteslutande rätt att mot afgift besörja regelbunden befordran af förseglade eller eljest tillslutna bref äfvensom brefkort å de särskilda inrikes orter, der postverket anordnat lokalbrefbefordran, anbefalde Kongl. Maj:t genom nådigt bref nyssnämnde dag generalpoststyrelsen att, efter verkställd utredning, till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt yttrande, huru vida och i hvilken mån lindring i afgiften för lokalbefordran kunde, vare sig genom nedsättning af portoavgiften, genom höjning af vigtsatsberäkningen vid enkelt porto eller på annat sätt, utan afsevärd olägenhet för postverket ega rum.

Till åtlydnad häraf afgaf generalpoststyrelsen den 1 mars 1889 underdånigt utlåtande, deri styrelsen, bland annat, meddelade, att, enligt verkställd beräkning, antalet lokalbrefkort, som årligen genom postverket befordrades, utgjorde:

enkla brefkort	st. 161,980,
och brefkort med förutbetaldt svar	» 1,196;

medförande alltså lokalbrefkortsbefordringen för postverket en årsinkomst af tillhoppa 8,218 kronor 60 öre; och har styrelsen, med framhållande tillika af den minskning i postverkets inkomster, som en nedsättning i portot för

lokalförsändelserna skulle medföra, vidare anført, att väl hade postverkets trafikinkomster efter den nedgång i desamma, som egde rum år 1885 i anledning af den då vidtagna förändringen i det inrikes brefportot, befunnit sig i oafbrutet stigande, och visserligen hade postverkets trafikinkomster allt sedan år 1879 hvarje år öfverstigit driftkostnaderna med icke obetydliga belopp, men någon visshet förefunnes ej, att icke en ändring i detta gynn samma förhållande förr eller senare kunde komma att inträda. Att det med år 1889 nedsatta telegramportot kunde medföra en minskning i brefutvexlingen, lede väl icke något tvifvel, liksom att den allt jemt fortgående utvecklingen af telefonväsendet i än högre grad verkade i samma riktning. I allmänhet gälde nog, att en nedsättning i portoafgifter framkallade en ökad korrespondens; men det syntes tvifvelaktigt, om denna regel kunde vara tillämplig äfven då fråga vore om en afgift, som redan vore så låg som den för lokalbref utgående. Generalpoststyrelsen ansåge sig alltså icke kunna föreslå nedsättning i portoafgiften för vare sig lokalbrefkort eller lokalbref.

Beträffande korsbandsförsändelser föreslog deremot styrelsen, bland annat, att minimiportot för försändelser af ifrågavarande slag, hvilka å postanstalt behandlades utan att med post eller af landtbrefbärare forskaffas, nedsattes till hälften af de för dylika försändelser vid annan befordran utgående minimiafgifter. Sedan Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med generalpoststyrelsens berörda förslag, till nästlidna års Riksdag gjort framställning i fråga om vissa slag af korsbandsförsändelser, samt denna framställning af Riksdagen bifallits, hafva, enligt dels nådiga kungörelsen den 22 maj 1891 angående ändring i nådiga kungörelsen den 11 maj 1883 angående villkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran och dels generalpoststyrelsens kungörelse den 29 juni 1891 angående nedsättning af portoafgifterna för vissa korsbandsförsändelser vid lokalbefordran, portoafgifterna för samtliga lokala korsbandsförsändelser blifvit bestämda att utgå i öfverensstämmelse med hvad generalpoststyrelsen sålunda föreslagit.

Då, såsom af ofvanstående redogörelse framgår, för lokalbefordran af postförsändelser i allmänhet minimiportot är bestämdt till hälften af den minimiafgift, som vid annan befordran af enahanda försändelser utgår, innebär det, ur teoretiskt synpunkt sedt, otvifvelaktigt en oegentlighet, att portot för lokalbrefkort är bestämdt till samma belopp som portot för brefkort inrikes orter emellan. Denna oegentlighet saknar dock ingalunda motsvarighet i andra länder. Tvärt om synes det snarare vara regeln, att

särskildt porto för lokalbrefkorten icke ifrågakommer. I Tyskland, Österrike, Schweiz, Danmark, Norge och Nordamerikas Förenta stater taxeras visserligen lokalbrefven efter andra grunder än vanliga bref; men bland alla dessa länder är det endast Danmark och Norge, som infört ett lägre porto för lokalbrefkort än för brefkort till inrikes orter i allmänhet. I begge dessa länder är portot för enkelt lokalbrefkort 3 öre och för dubbelt sådant 6 öre.

Införandet af särskildt porto för lokalbrefkorten i Danmark var dock helt enkelt en nödvändighet, för så vidt sådana brefkort der skulle finna någon användning. I Danmark är nemligen portot för brefkort till inrikes orter i allmänhet 5 öre, under det att portot för lokalbref utgår med 4 öre. Under sådana omständigheter var det naturligtvis af nöden att för lokalbrefkorten fastställa ett särskildt porto, lägre än detta sistnämnda.

Hvad åter beträffar Norge, der det särskilda portot för lokalbrefkort infördes år 1888, saknar utskottet kännedom om de närmare omständigheter, som der föranledt åtgärdens vidtagande.

Hos oss skulle emellertid en nedsättning i portot för lokalbrefkorten ega föga betydelse i praktiskt hänseende, helst numera efter införandet af lokalkortbrefven, hvilka jemte vissa slag af korsbandsförsändelser lära till en väsentlig del hafva utträngt lokalbrefkorten. Utskottet kan därför icke finna, att Riksdagen genom bifall till motionen skulle tillmötesgå något allmänne kändt och mera afsevärdt behof hos den korresponderande allmänheten. Vid sådant förhållande och då, enligt hvad utskottet inhemtat, under innevarande år nedsättning lär komma att ske dels i afgiften för postanvisningar och dels i paketportot, hvarigenom postverkets inkomster komma att, åtminstone till en början, minskas, anser utskottet det icke vara skäl, att Riksdagen för närvarande besluter den af motionären föreslagna portonedsättningen; hemställande utskottet alltså,

att ifrågavarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 5 maj 1892.

På utskottets vägnar:

F. BARNEKOW.

Reservation:

af herrar *J. Johansson* i Noraskog, *Collander*, *Fredholm* och *Thermænius*:

»Den undantagsställning, lokalbrefkorten med hänsyn till portosatsen intaga, innebär, enligt vårt förmenande, en oegentlighet, som, derest icke särskilda omständigheter annat föranleda, bör undanrödjas.

Det enda skäl, som skulle kunna anföras mot den nu ifrågasatta nedsättningen af portot för lokalbrefkorten, vore, att en sådan åtgärd skulle kunna verka minskning i postverkets inkomster, men dels kan, på sätt och motionären framhållit, någon minskning i den i och för sig obetydliga inkomst, som för lokalbrefkortsbefordringen inflyter till postverket, icke ega nämnvärd betydelse för verkets finansiella ställning, och dels är det ingalunda visst, att en eventuel nedsättning i portot komme att verka sådan minskning.

Erfarenheten från vårt grannland Norge, der portot å lokalbrefkort, efter att förut hafva varit lika med portot för andra inrikesbrefkort, eller 5 öre, den 1 juli 1888 nedsattes till 3 öre, synes nemligen gifva helt annat vid handen. Af en från kongl. norska regeringens departement för det inre till generalpoststyrelsen den 10 nästlidne mars aflåten skrifvelse, af hvilken utskottet blifvit satt i tillfälle att taga del, har nemligen inhemtats, huru som under nedannämnda år i Norge befordrats följande antal lokalbrefkort:

år 1885	st. 74,800
» 1886	» 90,100
» 1887	» 89,200
» 1888	» 109,200
» 1889	» 173,800
» 1890	» 207,500
» 1891	» 249,400

Såsom här af framgår, har antalet försändelser stigit i ojemförligt större proportion under de år, som förflutit efter portonedsättningen, än under åren närmast förut; och vi våga antaga, att äfven hos oss en nedsättning af den nu gällande portosatsen skulle hafva till följd en ökning i antalet försändelser af ifrågavarande slag.

Väl kan här göras den invändningen, att en sådan ökning i lokalbrefkortskorrespondensen må hända skall komma att tillskynda postverket

så stor tillökning i expeditionskostnader, att reformen komme att medföra förlust i stället för vinst; men med det ringa rymdomfång, som dessa försändelser i förhållande till en del korsbandsförsändelser intaga, synes det oss vara utom allt tvifvel, att expeditionen af en inträffande större användning af lokalbrefkort mycket väl skall kunna ombesörjas af den befintliga brefbärarecorpsen.

Utskottet omnämner, att i Danmark är »portot för brefkort till inrikes orter i allmänhet 5 öre, under det att portot för lokalbref utgår med 4 öre», och säger, att det under sådana omständigheter »*naturligtvis* var af nöden att för lokalbrefkorterna fastställa ett särskildt porto, *lägre än detta sistnämnda*». Vi hafva tillåtit oss kursivera en del af utskottets utlåtande angående förhållandena i Danmark, emedan deraf ganska otvetydigt framgår, att motionärens förslag, såsom utskottet också annorstädes indirekt medgifvit, ur teoretisk synpunkt sedt, otvifvelaktigt är riktigt.

Att en del länder fortfarande bibehålla denna oegentlighet i portosatserna, synes oss icke utgöra något skäl att låta den kvarstå hos oss. Fast mera borde då exemplet från grannländerna, Norge och Danmark, med hvilka vi i fråga om öfriga portosatser och i flera andra hänseenden hafva så mycket gemensamt, mana till att med dem gå i spetsen med hänsyn till en konsekvent likformig portotaxa.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställa vi,

att Riksdagen måtte besluta, att portoafgifterna för lokalbrefkort skola utgå med följande belopp, nemligen:
 för lokalbrefkort, enkelt 3 öre,
 » » , åtföljdt af blankett till svar.... 6 » .»